

Logopedtjenester

for barn i barnehagealder

Ja

Nei

Er barnets vansker **kun** relatert til:

- Fonologi og/eller artikulasjon (språklydsvansker)

Kontakt barnehagens kontaktlogoped for drøfting – husk samtykke fra foresatte

Henvvisning til logopeder i ESP.

Logopeder i ESP kommer ut i barnehagen og:

- observerer/kartlegger
- vurderer tiltak og oppfølging, evt. videre henvvisning til PPT

Strever barnet **i tillegg** med:

- ord- og begrepsforråd
- Språkforståelse
- Språket i bruk

- Ressursteam
- Henvvisning til PPT
Opplæringsloven §31
- PPT foretar sakkyndig vurdering
- Vedtaksmyndighet fatter vedtak på grunnlag av sakkyndig vurdering, med kopi til enhetsleder i ESP.

Vedtak følges opp og utføres av ESP

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

FONOLOGISKE VANSKER Eksempler på prosesser som forekommer i barnehagealder:

Uklart skille mellom lyder som produseres foran og bak i munnen, t-k, d-g, n-ng

- **Fronting:** flytter de bakre lydene frem
 - Vanlig tidlig i barns språklydsutvikling, men bør være på plass rundt 4 års alder
 - Eksempler: katt-tatt, gaffel-daffel, sykkel-syttel, bok-bot, tog-tåd, seng-sen
- **Backing:** flytter de fremre lydene bak
 - OBS!!! Dette er en uvanlig prosess, og det er viktig å sette inn tiltak med en gang.
 - Eksempler: teve-keve, do-go, katt-kakk

Stopping av frikativene S, F, V

- En lang friksjonslyd erstattes med en kort eksplosjonslyd, S-T, F-P, V-B. Barnet stopper luftstrømmen slik at lange lyder blir korte.
- Eksempel: sol-tol, fisk-pisk/pikk, vann-bann
- Stopping er en mindre vanlig prosess, og tiltak må igangsettes

Uklart skille mellom stemt og ustemt lyd

- P-B, T-D, K-G, F-V
- Dette er en prosess som er vanlig, og som ofte kommer på plass av seg selv når man jobber med andre prosesser. Det er derfor ikke denne prosessen vi starter med.

Forenkling av konsonantkombinasjoner ved å utelate lyder

- Forekommer blant annet i konsonantkombinasjoner med S, L og R.
- Eksempel: sko – ko, stol-tol, klokke-kokke, plass-pass, fryse-fyse, brann-bann,

L erstattes med J

- Eksempel: Løk-jøk, ballong-bajong, ball-baj

MEN hvorfor jobber vi ikke med R og S-lyd i barnehagealder?

- På grunn av anatomi og tannstilling. Manglende fortenner og andre anatomiske forhold påvirker spesielt språklyder som s (lesping) og r.
- Motivasjon og barnas alder. R-Lyd er ikke forventet før 7-års alder og krever ofte MYE trening.

Hva kan gjøres i barnehagealder?

- Munnmotorisk bevisstgjøring og motoriske øvelser for tungen. En smidig og sterk tunge vil være et godt utgangspunkt for å øve på eksempelvis r-lyd senere.
- Bevisstgjøring av tungeplassering når man lager ulike språklyder ved å bruke speil og leke og tulle med lyder.

Ervervede språk- og kommunikasjonsvansker; samt svelgevansker

- Barneafasi
- Taleapraksi
- Dysartri
- Kognitive kommunikasjonsvansker
- Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)
- Hukommelsesvansker og andre ervervede kognitive problemer etter hjerneskade
- Svelgevansker (dysfagi)

Taleflytvansker

- Stammer
- Løpsk tale

Stemmevansker

Eksempelvis heshet, presset eller anstrengt stemme.

Andre HELFO saker

- Leppe-kjeve-ganespalte
- Dyspraksi
- Stramt tungebånd kan i enkelte tilfeller være HELFO sak
- Helfo kan yte stønad til behandling for sykdom, skade eller lyte, dersom pasienten ikke får eit tilbud om behandling etter anna lovgiving. (<https://www.helfo.no/regelverk-og-takster/overordnet-regelverk/regelverk-for-logoped-og-audiopedagog>)

Utviklingsmessige språk- og kommunikasjonsvansker

Språklydvansker

- Artikulatorisk fonetisk vanske: Vansker med å produsere språklydene/fonemene både isolert og i ord.
- Forsinket fonologisk utvikling: Barn med forsinket fonologisk utvikling behersker ikke lydsystemet i språket på samme måte som sine jevnaldrende.
- Konsekvente fonologiske vansker: Barn med konsistente fonologiske vansker forenkler ord på en annen måte enn barn med typisk fonologisk utvikling.
- Inkonsekvente fonologiske vansker: barnet uttaler samme ord ulikt fra gang til gang, i et mye større omfang enn sine jevnaldrende.

(Kilde: www.statped.no)

Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Når kan vi forvente at de forskjellige språklydene er på plass?

- Barn mestrer oftest de fremre lydene tidligere enn lyder som produseres lengre bak i munnen.
- De fleste språklydene kan forventes å være på plass rundt 4 års alder. Unntak her er R, S, Kj- og Skj-.

